

STADEN FÖR DIG SOM VILL NÅGOT

- En antropologisk analys av segregation och gentrifiering i Södra Hamnen, Helsingborg.

Fotograf: Anna Petersson

Uppsats för Kulturanthropologi C
Uppsala Universitet
Campus Engelska Parken
Handledare: Kristina Helgesson Kjellin
Författare: Anna Petersson
Höstterminen 2017

Abstract:

Helsingborg beräknas växa med 40 000 nya invånare till år 2035 vilket har resulterat i stadsförnyelseprojektet H+ med dess planer att förtäta hamn- och industriområdet Södra Hamnen för att skapa fyra nya bostadsområden. Först på tur är det exklusiva området Oceanhamnen som byggs upp på artificiella öar i hamnbassängen med nära förbindelser till centralstationen. Uppsatsens syfte är att undersöka stadsförnyelseprojektet H+s utifrån teorier gällande segregation och gentrifiering för att diskutera vilka potentiella sociala följder projektet kan få för staden. Genom litteraturstudier som relaterar H+ projektet till liknande projekt och utifrån observationer i Södra Hamnen konstateras att utbyggnaden av det nya området i Södra Hamnen kommer leda till gentrifiering och segregation av staden. Detta då de grupper som uppmanas att flytta in i det nya området främst kommer vara välbeställda, vilket leder till bortträngning av låginkomsttagare. Helsingborgs upprepade försök att höja Söders ställning visar också på de maktpositioner som finns mellan de båda stadsdelarna där Norr sedan länge varit etablerat som den överlägsna stadsdelen.

Nyckelord:

Gentrifiering, segregation, segrefiering, stadsförnyelseprojektet H+, hamn- och industriområden, kreativa klassen, strategi, kryphål, stadsplanering, antropologi, etnologi.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	4
<i>Bakgrund</i>	4
<i>Syfte och frågeställning</i>	5
<i>Material och metod</i>	5
<i>Tidigare forskning</i>	7
<i>Teoretiska utgångspunkter</i>	8
<i>Uppsatsens disposition</i>	9
2. KREATIV MÖTESPLATS PÅ OSLOPIREN	10
3. KONSTEN ATT SKAPA EN IMAGE	12
<i>Den kreativa klassens nya hem?</i>	12
<i>Södra Hamnen - den hållbara stadsdelen?</i>	16
4. GENTRIFIERING + SEGREGATION = <i>SEGRIFIERING?</i>	20
<i>Invandrarglesa områden i Sverige</i>	20
<i>Röster från kontoret</i>	22
5. KRYPHÅL BLIR TILL STRATEGIER	25
6. AVSLUTANDE DISKUSSION	29
KÄLLFÖRTECKNING	31
<i>Litteratur</i>	32
<i>Elektroniska tidskriftsartiklar</i>	33
<i>Hemsidor</i>	33
<i>Mejlkorrespondens</i>	34

1. INLEDNING

Bakgrund

Helsingborg stad beräknas växa med 40 000 nya invånare till år 2035 vilket kommer skapa stora utmaningar i att tillgodose dessa nya invånare plats i staden. Helsingborg stad planerar därför att bygga fyra nya stadsdelar som alla ligger söder om centrum, i eller i anslutning till det gamla hamn- och industriområdet Södra Hamnen som del i stadsförnyelseprojektet H+. Ambitionen med H+ är att bygga attraktiva områden som binder ihop Södra Hamnen med centrala Helsingborg. Detta ska bland annat underlättas genom byggnationen av en gång- och cykelbro som går ifrån knutpunkten¹ till det nya området Oceanhamnen som kommer byggas i Södra Hamnen (Hplus Stadsförnyelseprojekt, 2016).

Helsingborg har sedan industrialismens som innebar inflyttningar till staden från landsbygden formats av en rumslig uppdelning av staden i Norr och Söder där Söder förknippats med arbetarklassen och Norr med överklassen (Högdahl 2007:7). Utvecklingen för de två bostadsområdena har skett i spännande riktningar; när norra Helsingborg utvidgades med eleganta villor i området Tågaborg genomgick Söder en så kallad stadssanering. Denna saneringsambition var ett utbrett fenomen i svenska städer under 1960- och 1970-talet och benämns ofta som miljonprogrammen. Genom prefabricerade betongfundament skulle de tidigare efterlämnade stadsdelarna nå samma standard som de mer välbeställda delarna (ibid.:68f). ”Saneringen” av södra Helsingborg var ett projekt som föll platt då försöket att bringa samman de segregerade stadsdelarna Norr och Söder snarare resulterade i att klyftan blev ännu djupare (ibid.). Miljonprogrammen under 1960- och 1970-talet är bara ett av många försök att höja Söders ställning, sammanföra de båda stadsdelarna och skapa en gemensam stadskärna i Helsingborg.

Byggnadsidealet som miljonprogrammen präglades av har i efterhand blivit starkt ifrågasatt och kan ses som en faktor till att Söder i Helsingborg idag fortfarande framstår underlägset gentemot Norr som har en helt annan byggnadsstil. Dessutom har Söder blivit hem för stora invandrade grupper, något som uppfattas av Helsingborgs invånare både som problematiskt och som en tillgång för staden (ibid.:72). Att läsa om stadsdelen Söder i media idag är betydligt vanligare än stadsdelen Norr. En kursändring har dock uppstått i hur Söder framställs i media och istället för att beskrivas i negativa termer har stadsdelen börjat omskrivas med ett romantiskt skimmer. Denna framställning går att känna igen från liknande arbetarklassområden i Europas innerstäder där mångkultur, dynamik och

1 Centralstationen i Helsingborg

heterogenitet lyfts fram som deras styrkor (ibid.:72). Denna syn på arbetarklassområden som dynamiska och spännande har lett till exploatering och ytterligare rumslig uppdelning av innerstadsområden runt om i Sverige och Europa (jmf. Thörn & Holgersson 2014a). Denna uppdelning och exploatering av staden där tidigare oattraktiva områden blivit attraktiva kommer att diskuteras i uppsatsen med utgångspunkt i Helsingborgs stadsförnyelseprojekt H+.

Syfte och frågeställning

Uppsatsens syfte är att undersöka stadsförnyelseprojektet H+s utifrån teorier gällande segregation och gentrifiering för att diskutera vilka potentiella sociala följder projektet kan få för Helsingborg. H+s hemsida, observationer i Södra Hamnen och litteratur kring segregation och gentrifiering är de empiriska utgångspunkterna för undersökningen. För att förstå problematiken kring stadsförnyelseprojekt och stadssegregation kommer uppsatsen diskutera H+ utifrån aspekter som klass, etnicitet och makt. För att förstå vilka grupper Helsingborg söker till det nya området i Södra Hamnen och vilka som i förlängningen kommer få tillgång till platsen respektive uteslutas ställs frågorna:

- Vilka strategier går att utläsa i H+s sätt att marknadsföra projektet på sin hemsida och via projektet #Pixlapiren?
- Vilka sociala följder kan stadsförnyelseprojektet H+ få vad gäller gentrifiering och segregation ?

Material och metod

Urbanforskning är ett ämnesområde som delas av många akademiska discipliner. Antropologer, etnologer, sociologer, kulturgeografer och samhällsplanerare med flera verkar på denna arena. Därav finns litteratur grundad i flera olika akademiska skolor att utgå ifrån. Det är därför inte ovanligt att antologier inom urbanforskningen är tvärvetenskapliga. Urbanantropologi är ett utbredd fält med många undersökningar utförda i länder och städer som skiljer sig från Sverige både kulturellt och strukturellt. Därför kommer en stor del av litteraturen till denna uppsats grundas i etnologiska undersökningar utförda i Sverige, detta för att kunna göra tydliga kopplingar till H+ projektet. Således kommer litteratur och teorier i huvudsak användas från antropologin, etnologin, sociologin och kulturgeografen.

Uppsatsen är primärt en litteraturstudie som relaterar stadsförnyelseprojektet H+ till tidigare forskning på liknande projekt i Sverige. Genom ett jämförande perspektiv diskuteras potentiella utkomster av H+ projektet med stöd i litteraturen. Det empiriska materialet som uppsatsen utgår ifrån är främst inhämtat från H+s hemsida där citat, videos och bilder analyserats utifrån teorier gällande

segregation och gentrifiering. Observationer i Södra Hamnen i Helsingborg har utförts för att ge ytterligare stöd till undersökningen. Södra Helsingborg är en stor stadsdel och att utföra observationer av hela området hade krävts ett omfattande arbete. Därför har observationerna begränsats till Södra Hamnen där projektet #Pixlapiren blev utgångspunkt för observationerna. Under en vecka befann jag mig i Södra Hamnen och utförde en rad observationer, promenader och en ostrukturerad intervju med fritidsledaren Niklas som är anställd på projektet #Pixlapiren. Promenaderna i Södra Hamnen väckte många intressanta funderingar kring området. Vem är platsen tänkt för? Vem befinner sig här nu och kommer det att förändras? Vad betyder kreativitet i förhållande till området? Dessa är några av de frågor som uppstod under promenaderna och observationerna och återkommer i uppsatsen. Elisabeth Högdahl använde sig av promenader som metod i sin avhandling *Göra gata* (2003) och menar att genom promenader i staden kan det vardagliga och självklara observeras, då inte bara gatan och dess användare utan även situationens betydelse. Vidare menar Högdahl att med hjälp av denna metod kan man upptäcka hur gatorna som annars kan ses som oreflekterade ytor för rörelse också innefattar en mängd information om problem och förhållningssätt som kan upptäckas genom att röra sig fokuserat i områdena (ibid.:32). I denna studie kunde jag som utanförobservatör och icke-helsingborgare notera aspekter som den som rör sig i området dagligen potentiellt skulle missat. Däremot saknas ett emiskt perspektiv av platsen. Detta skulle kunna uppnås genom att göra ”walk-along-intervjuer” (jmf. Kajiser & Öhlander 2011:91) i staden där invånare i de olika områdena får berätta om sina erfarenheter av platserna, vilket skulle vara en bra grund för fortsatt forskning kring stadsförnyelseprojektet H+ då det hade givit en ny dimension genom invånarnas emiska perspektiv.

Förutom intervjun med Niklas har inga egna intervjuer utförts men för att få ytterligare perspektiv av den bilden som framställs på H+ projektets hemsida har intervjuer utförda av Elisabeth Högdahl (2007) använts. Detta för att diskutera stadsplanerares, politikers och andra styrandes framställningar och visioner för Södra Hamnen i Helsingborg. När Högdahl utförde sina intervjuer runt 2007 fanns inte stadsförnyelseprojektet H+, men det gjorde förlagan, projektet *Söder i förändring* som startades 2000 och genomförde en rad ombyggnationer. Projektets främsta mål vara att göra Söder till en blomstrande och attraktiv stadsdel (ibid.:76). Under denna tiden gick H+ under samlingsnamnet *Södra Hamnenprojektet*. *Söder i förändring* och *Södra Hamnenprojektet* kan båda ses som förstadier till vad som senare blev stadsförnyelseprojektet H+ (ibid.:76f).

Tidigare forskning

Den brittiska sociologen Ruth Glass myntade termen *gentrifiering* på 1960-talet efter att ha noterat hur tidigare arbetarområden i Londons innerstad började rustas upp och skifta i karaktär. Termen härstammar från det engelska ordet *gentry* som är ett klassbegrepp och refererar till den lägre adeln. En mellanklass som sammankopplats med en ängslighet att särskilja sig från de lägre klasserna genom statusmarkeringar och regler. Genom begreppet försökte Ruth Glass fånga upp en ängslighet och rastlöshet hon tycktes känna igen i den urbana medelklassens sökande efter rätt plats att bo på (Thörn & Holgersson 2014a:14f).

Gentrifiering är ett omdebatterat begrepp och har stöpts och omstöpts av många forskare sedan Ruth Glass myntade termen. Begreppet har därav vidgats från att tidigare endast innefatta Glass klassiska tolkning att gentrifiering innebär upprustning av gamla arbetarområden i centrala delar av staden. Debatten kring gentrifiering resulterade i två läger där det ena lägret menade att fokus bör riktas mot ”gentrifierarna”, den urbana medelklass som flyttar in i de tidigare oattraktiva områdena, medan det andra lägret pekade på vikten att studera de ekonomiskt bakomliggande orsakerna till gentrifiering där bland annat stadsplanering och investerare utgör viktiga aktörer (Thörn & Holgersson 2014a: 14f). Idag är de flesta forskare överens om att båda aspekterna är viktiga att studera om gentrifiering ska förstås utifrån ett bredare perspektiv. Det ena är inte oberoende av det andra och de går således inte att fränkoppla varandra.

Den urbana antropologin är som tidigare nämnt ett utbrett forskningsfält, Setha Low och Theresa Calderia är två framstående forskare inom fältet. Caldeiras forskning fokuserar främst på urbanisering, rumslig segregation och diskriminering i den globala södern. Hennes mest omfattande verk är *City of Walls* (2002) där Caldeira redogör för diskriminering, avgränsade områden och kriminalitet i São Paulo. Setha Low har publicerat en mängd böcker inom fältet urbanantropologi däribland *Behind the Gates* (2003) som behandlar utvecklingen av ”gated communities” i amerikanska städer. Svenska etnologer har utfört ett stort antal studier av utvecklingen av svenska städer. Däribland Joakim Forsemalm som utifrån ett empiriskt material från två projekt i Göteborg behandlar hur makt tagit sig uttryck i stadsförnyelseprojekt, detta i avhandlingen *Bodies, Bricks and Black Boxes* (2007). Etnologen Katarina Saltzmans antologi *Mellanrummens Möjligheter* (2009) behandlar platser som befinner sig i någon form av övergång, mellan stad och land, land och vatten eller på väg in i glömskan. Dessa platser menar Saltzman ger uttryck för det oplanerade och oväntade.

Teoretiska utgångspunkter

Kulturgeografen Eric Clark (2014) argumenterar för en bred förståelse av gentrifiering och definierar begreppet som följande:

Gentrifiering är en process som innebär att sammansättningen hos en grupp markanvändare förändras så att den nya gruppen får högre socioekonomisk ställning än den tidigare, samtidigt som den byggda miljön också förändras genom nya investeringar i fast egendom. Ju större skillnaden i socioekonomisk ställning är, desto mer påtaglig blir processen, inte minst därför att ju mäktigare de nya användarna är, desto mer markant blir den åtföljande förändringen i den byggda miljön. Det spelar ingen roll var detta sker och det spelar ingen roll när. Alla förändringsprocesser som denna beskrivningen stämmer in på är, som jag tolkar saken, exempel på gentrifiering (ibid.:39).

I denna uppsats kommer gentrifiering utgå från Eric Clarks definition för att innefatta nybyggd gentrifiering, begreppet innebär att ett område byggs om från grunden istället för att tidigare områden rustas upp. Vidare kommer uppsatsen att diskutera gentrifiering utifrån ett kritiskt perspektiv som delaktig i processer relaterade till segregation och homogenisering av bostadsområden. Gentrifiering ses i denna uppsats som del av en global process där städer konkurrerar mot varandra i att attrahera kapital, turister och ”rätt” invånare (jmf. Neil Smith 2014). Uppsatsen utgår vidare från ståndpunkten att gentrifiering inte kan förstås utan att se ekonomiska och politiska perspektiv som krafter bakom dess frammarsch. Ofta är politik och ideologi bidragande till att låta privata företag investera i områden där man tror den potentiella vinsten bli tillräckligt stor. Denna politisk-ideologiska styrning bidrar därför till att privata ekonomiska krafter blir dominerande i stadens utveckling (jmf. Thörn & Holgersson 2014a:19). Gentrifiering innefattar alltså många aspekter såsom makt, klass och framställning, något antropologer länge varit intresserade av.

Etnologen Elisabeth Högdahl diskuterar i sin avhandling *Göra gata* (2003) hur invånarna på Möllevången i Malmö och i området Woodstock i Kapstaden förhåller sig till staden och skapar eller gör sina områden. Termerna *strategi* och *taktik*, lånade av den franske filosofen Michel de Certeau, och Högdahls egna term *kryphål* används för att förklara dynamiken mellan de styrande krafterna och de invånare som de styrande är tänkta att påverka. Hur människor förhåller sig till de strategier, som Högdahl beskriver kommer uppifrån – stadsplanering, myndighetsutövning och lagtexter, är taktiker som ibland leder till att invånarna upptäcker kryphål i strategierna och börjar göra sina egna platser. Dessa kryphål kan handla om överblivna platser som människor använder och där ”nya handlingar och förhållningssätt plötsligt blir möjliga” (ibid.:48). Utifrån dessa teorier om strategier och kryphål

kommer projektet #Pixlapiren diskuteras. Vidare kommer begreppet strategier användas för att beskriva de medel som aktörer inom projektet H+ använder för att marknadsföra projektet på sin hemsida.

Ytterligare tema som genomsyrar uppsatsen är segregation, där aspekter av klass, etnicitet och hierarkier lyfts. Litteratur från Tobias Hübinette et al. (2012), Lena Magnusson (2001) och Elisabeth Lilja (2011) är utgångspunkterna i dessa diskussioner. Antologin *Den delade staden* (2012) behandlar ämnet segregation i Sverige. De kapitel som tillämpas i uppsatsen är skrivna av Mats Franzén, Irene Molina och Roger Andersson och utgår alla ifrån segregation ur ett intersektionellt perspektiv där aspekter av makt, etnicitet och socioekonomisk status blir betydande. Klass är ett centralt begrepp i uppsatsen. Klassaspekter kommer analyseras utifrån Richard Floridas (2011) teorier kring den kreativa klassen och utveckling av kreativitet som den största drivkraften inom ekonomisk tillväxt.

Uppsatsens disposition

I det inledande kapitlet återges en etnografisk beskrivning av den första dagens observationer i Södra Hamnen i Helsingborg. I kapitlet får läsaren följa med på en promenad från centralstationen till Södra Hamnen och Oslopiren för att bekanta sig med området som uppsatsen undersöker. I kapitel tre görs en redovisning av det material som analyserats från projektet H+ hemsida. Teman som målgrupp och image diskuteras i kapitlet utifrån teorier om den kreativa klassen, gentrifiering och segregation. I det fjärde kapitlet behandlas segregation och gentrifiering mer djupgående. Den första delen av kapitlet ger en överblick av den segregationsforskningen som tillämpas i uppsatsen. Den samlade forskningen appliceras sedan för att diskutera segregation i Helsingborg. I den efterföljande delen återges intervjumaterial från Elisabeth Högdahl (2007) med olika aktörer delaktiga i utformningen av Södra Hamnens framtid. Dessa intervjuer analyseras sedan utifrån termerna segregation och social blandning genom gentrifiering. Det femte kapitlet återgår till Oslopiren i Södra Hamnen med en kort etnografisk beskrivning som följs av en diskussion av projektet #Pixlapiren. Projektet analyseras utifrån begreppet kryphål för att tolka projektets ambitioner och vidare diskutera huruvida det kommer att bidra till en mindre segregerad stadsdel eller ej. I det avslutande kapitlet sammanlänkas de olika delarna av uppsatsen för att besvara frågeställningarna.

2. KREATIV MÖTESPLATS PÅ OSLOPIREN

Första dagen jag är i Södra Hamnen i Helsingborg är lika solig som dagen därpå är regnig. Jag påbörjar min promenad mot Södra Hamnen från Helsingborgs centralstation. Inte långt från stationen ligger Trädgårdsgatan som etnologen Elisabeth Högdahl (2007) lyfter fram som etablerad gränsdragning mellan Norr och Söder i staden. Under industrialismen formades staden efter Söder, som var arbetarnas och industriernas område, och Norr som var industriägarnas och överklassens område. Jag har passerat gatan många gånger tidigare men aldrig reflekterat kring denna rumsliga uppdelning av staden. Nu när jag är medveten om uppdelningen uppmärksammar jag skillnader på byggnaderna på de olika sidorna av Trädgårdsgatan. På norra sidan ser jag stora, pampiga och dekorerade stenhus från sekelskiftet medan byggnaderna på södra sidan har de karaktäristiska grå betongfasaderna som hör miljonprogrammen till. Högdahl menar att denna tudelning av staden på något sätt alltid har funnits och att den alltid har påverkat invånarna. Trädgårdsgatan har blivit en gräns mellan ”de fattiga och de rika, det fina och det fula, det svenska och det osvenska – eller kanske det tråkigt traditionella och det kreativt kaotiska och rörliga” (ibid.:7). Väl på andra sidan gatan går jag igenom stadsparken och in på Söder. Efter att ha gått en stund börjar jag ana spår efter den utpräglade arbetarklasstämpeln som området tidigare haft. Jag går förbi IF Metalls lokaler. Är det bara en slump att de har sina kontor på Söder och inte på Norr?

Jag fortsätter min vandring mot det nybyggda tingshuset som blickar ut mot Södra Hamnen. Väl framme ser jag bron som korsar den tungt trafikerade Malmöleden, på broräcket sitter en orangefärgad metallsnurra med en skylt där det står:

Du vill göra! Vad är det här? Ett konstverk eller en torkställning eller kanske ett...? Tja, vi har faktiskt ställt den här enbart för att väcka din kreativitet. Använd den gärna – gör det med förnuft och under eget ansvar. #pixlapiren.

När jag korsat bron och står i Södra Hamnen med Campus Helsingborg på min vänstra sida och Scandlinesfärjorna på min högra ser jag ännu fler och större orangea metallkonstellationer. Dessa har också skyltar med text som liknar den första, nu blir det tydligt att de är vägvisare till något som kallas #Pixlapiren. Jag följer skyltarna och pilarna som är sprayade på gatan. Vägmarkörerna lotsar mig igenom byggarbetsplatser och IKEAs IT-centrum, förlagt i ett gammalt sockerbruk, smakfullt renoverat till att bli ett modernt kontorskomplex med industriell känsla. Industrihamnen är fortfarande aktiv och en mur av containrar skymmer vyn mot havet, rök från stora skorstenar ringlar upp i den molnfria himlen – det känns verkligen att det här är ett industriområde.

Jag kommer fram till en låg blå byggnad som ser ut att ha varit väntsal för passagerarna till Danmarksfärjorna en gång i tiden. Konstverk skapade av överblivna saker och till synes osammanhängande objekt målade i starka färger står utanför lokalen. Informationsskyltar hänger överallt och jag inser snabbt att jag kommit fram till #Pixlapiren. Jag närmar mig entrén och dörren slås upp av en medelålders man som frågar hur han kan hjälpa till. Det är fritidsledaren Niklas som undrar och jag blir välkommen in i lokalerna som tillhör #Pixlapiren. Niklas berättar entusiastiskt om verksamheten och talar om att det är Helsingborgs stad och H+ som initierat projektet. #Pixlapirens koncept är att den som vill gratis får nyttja ca 10x10m av Oslopiren, som projektet befinner sig på, och där få utforma ytan efter sin idé. Just nu finns flera graffitiplank, en volleybollplan, en skatepark, en leksaksworkshop, en grönsaks- och blomodling och många andra kreativa projekt. Niklas berättar att verksamheten har funnits i ett år och att de haft 25 ”pixlare”² sedan projektets start. Jag får en guddad tur inne i lokalerna som några dagar tidigare gjordes om till konsertlokal för en småskalig elektronisk musikkonsert. Niklas visar mig en hörna där en ”pixlare” håller till med sin 3D-skrivare och skriver ut olika saker till #Pixlapiren och sig själv. Just nu jobbar han på att skriva ut en vithaj i plast som ska bli två meter lång och vara med i ett event till sommaren när det nya hamnbadet ska invigas.

Efter vår pratstund går jag ut på piren för att se projektet. Piren är inte särskilt tillrättalagd och känslan av den gamla industrihamnen bevaras genom gamla byggnader och delar som inte plockats bort utan istället utnyttjas till kreativa projekt. En rund fågel, drygt två meter hög och byggd i trä tornar upp sig mitt på piren. Ett fyrtiotal blomlådor står i ojämna rader och skapar gångar, små sittplatser och mysiga hörnor på en del av piren. Plank har snickrats upp för graffitikonstnärer och är fyllda med färgglada målningar. Volleybollplanen är omringad av en läktare som nås med hjälp av en trappa, däruppe har man utsikt över hela planen och piren. Längre ut på piren finns en uppmurad grillplats med en stor grill och flera bänkar och krypin. Allra längst ut är skateparken. Det är relativt tomt på piren när jag besöker den med undantag för en man som står och tjuvfiskar vid pirens slut.

Hur kan vi då förstå projektet #Pixlapiren och vad är det H+ signalerar med att initiera detta projektet? För att förstå detta måste först den bild och image som stadsförnyelseprojektet H+ ger av ombyggnationen via sin hemsida diskuteras. Detta för att bättre förstå hur projektet #Pixlapiren passar in i diskussionen kring gentrifiering, segregation och strategi.

2 En ”pixlare” är en person eller flera som hyr in sig på en ruta av 10x10m på Oslopiren, en pixel, för att förverkliga sin idé.

3. KONSTEN ATT SKAPA EN IMAGE

I detta avsnitt analyseras materialet på H+s hemsida för att diskutera vilken målgrupp projektet inriktar sig mot och vilken image stadsförnyelseprojektet försöker skapa kring området Södra Hamnen. Strategier i marknadsföringen på hemsidan kommer att belysas för att förstå hur marknadsföringen kan bidra till en segregerad stadsutveckling.

Den kreativa klassens nya hem?

Projektet H+ beskrivs som Helsingborgs största stadsförnyelseprojekt i modern tid och det räknar med att expandera staden med 40 000 nya invånare fram till år 2035. Med detta i åtanke har bygget av det nya bostadsområdet Oceanhamnen påbörjats. Området är det första av fyra som ingår i projektet och byggs upp på öar som sammankopplas med broar. Dess närhet till centrala Helsingborg, tågcentralen och havsläge gör Oceanhamnen till ett attraktivt läge att bygga bostäder på, något som bland annat märks i prisestimeringar av de planerade bostadsrätterna³. Vem är då den tänkta målgruppen för det nya exklusiva området uppbyggt på artificiella öar mitt i Sundets pärla? På H+s hemsida står det:

Flera nya stadsförnyelseprojekt med spännande arkitektur och nya kreativa mötesplatser ska inspirera till att fler utvecklar sina idéer. Med andra ord; vi vet vad vi vill, vad vi siktar mot: en spännande, attraktiv, och hållbar plats – en magnet för kreativitet och kompetens. År 2035 ska Helsingborg vara den skapande, pulserande, gemensamma, globala och balanserade staden. Staden för dig som vill något (Hplus Stadsförnyelseprojekt – Om H+, 2016).

Termerna den kreativa staden och den kreativa klassen dyker upp frekvent inom gentrifieringsforskningen. Ekonomen Richard Florida (2011) myntade termen den kreativa klassen och menar att en ny klass har uppstått – en som arbetar med hjärnan istället för kroppen. Den kreativa klassen karaktäriseras av strävan efter att skapa nya saker och Florida listar typiska yrken inom den kreativa klassen vilka bland annat är forskare, ingenjörer, universitetsprofessorer, författare och kulturarbetare (ibid.:37f). Han menar vidare att kreativitet är drivkraften bakom ekonomisk tillväxt i en modern ekonomi och därför blir den kreativa klassen samhällets dominerande klass. Städer kommer således att organiseras efter denna grupp (ibid.). I Henrik Gutzon Larsen och Anders Lund Hansens artikel *Köpenhamn - varsam eller traumatisk gentrifiering?* (2014) diskuteras konceptet om den kreativa staden och hur idén om den kreativa staden kan bidra till gentrifiering. Artikelförfattarna poängterar Floridas populära tes; att städer organiserar sig kring den kreativa klassen genom att bland annat verksamheter och människor dras till de områden där denna grupp trivs. Den kreativa klassen anses

3 Prisestimeringarna på byggherren Sermerksbostad är mellan 1 795 000 – 8 995 000kr.

attraktiv för ett bostadsområde eftersom den ses som ett förkroppsligande av kulturella och ekonomiska flöden. Det blir därmed lönsamt och logiskt för staden att uppmuntra och styra mot gentrifiering då gentrifierade områden förknippas med kreativitet och andra värden som är viktiga för den kreativa klassen (ibid.:191). Genom att bygga om resurssvaga områden till att attrahera den kreativa klassen antas också det ekonomiska och kulturella värdet på området att stiga (ibid.). Därför blir det i stadsplaneringen viktigt att etablera en image av staden som modern, kreativ och pulserande. Den gentrifierande processen bidrar dock också till att skapa orättvisa villkor och en uppdelning av stadsrummet genom att de högre samhällsskikten tar över tillgången till stadens centrala delar genom investeringar i gentrifierade områden (ibid.). Att skapa en image av staden eller ett visst område som kreativ kan beskrivas i termer av strategi, i enhet med Högdahls (2003) teori kring begreppet, då det är ett aktivt ställningstagande och genomförande av, i detta fallet, H+ projektets planerare (ibid.:48).

Thörn & Holgersson (2014c) kallar ombyggnationen av det gamla industri- och hamnområdet Kvillebäcken i Göteborg för *nybyggd gentrifiering* då den bebyggelse som fanns tidigare helt revs och byggdes om på nytt (ibid.:163f). Ombyggnationen av Kvillebäcken har många likheter med H+ projektet i Helsingborg. Nybyggd gentrifiering har kommit att innefatta områden som helt rivs och byggs om från grunden till skillnad från klassisk gentrifiering där befintliga områden istället rustas upp. Thörn & Holgersson argumenterar att nybyggd gentrifiering liknar klassisk gentrifiering genom att det ”1) handlar om att kapital återinvesteras i stadens mer centrala delar, 2) de som flyttar in är den urbana medelklassen, 3) nybyggnationen skapar ett gentrifierat stadslandskap 4) och det skapar bortträngning – även om den är indirekt” (ibid.). Indirekt bortträngning är den exkluderande mekanism som sker genom att ett bostadsområde blir så dyrt att leva i att låginkomsttagare inte har råd att bo där. Den indirekta bortträngningen av låginkomsttagare kan ses som en potentiell följd för det nya området i Södra Hamnen då de strategier som finns på H+s hemsida tydligt riktar in sig på att attrahera välbeställda grupper till området. Denna indirekta bortträngning återfinnes på H+s hemsida i projektbeskrivningar, mål, visioner, bilder av Oceanhamnen och länkade prisestimeringar.

I citatet från H+s hemsida kan man utskilja en retorik som ämnar att locka en viss grupp av människor till Oceanhamnen. Adjektiv som ”kreativ”, ”spännande”, ”inspirerande”, ”attraktiv”, ”hållbar”, ”magnet för kompetens”, ”skapande”, ”pulserande”, ”gemensam”, ”global” och ”balanserad” ryms alla i citatet. Genom tesen att den kreativa klassen dras till områden med en kreativ och stimulerande urban miljö kan denna image som H+ försöker etablera för området förstås som en strategi för att attrahera denna klass. Detta kan jämföras med marknadsföringen av det före detta hamn-

och industriområdet Kvillebäcken i Göteborg där reklamskyltar hängdes upp med texten ”med lite fantasi kan du: ... känna doften av nybryggt kaffe från köket i din nya trea ... se folk som har kräftsiva på sin balkong... höra barnskratt från de lummiga gårdarna mellan husen ... se solen gå ner bakom takåsarna” (Thörn & Holgersson 2014c:180). Reklamskyltarna använder sig av språk som målar upp en idyllisk bild av området. Samma område som tidigare i media beskrivits i termer som ”Göteborgs Gazaremsa” och ”laglöst land mitt i Göteborg” (ibid.:173). Med formuleringar som de på reklamskyltarna blir det tydligt att områdets image försökte omförhandlas. Målet med reklamen var att framställa området som ledande inom hållbar stadsutveckling där ord som kreativ, mångfald och okonventionell får beskriva den image av området projektet vill sända ut (ibid.:180). Precis som Södra Hamnens image i Helsingborg framställs som urban, kreativ och modern till skillnad från den industrihamn den har varit och till viss del fortfarande är.

På H+s hemsida finns en kort intervju med Lovisa som ska flytta in i stadsdelen Oceanhamnen.

Hon säger:

Jag tycker också om ambitionen att det ska vara mer blandat, jag ser framför mig att jag har pensionärer som grannar, samtidigt som jag har en förskola som grannar men också att det finns mer plats för företagare och jag gillar väldigt mycket den här kombinationen så jag ser framför mig lite framtidens stad så som jag vill att den ska va. Så 1 juni 2020 flyttar jag in i min lilla dröm (Hplus stadsförnyelseprojekt – Hem, 2016).

Lovisa drömmer om en blandad stad där hon kan omringas av olika åldersgrupper och företagare – framtidens stad.

Trots att Oceanhamnen i Helsingborg just nu är en byggarbetsplats på en öde pir kan man som potentiell köpare visualisera hur området kommer att se ut. Detta genom beskrivningar som i citatet från H+, genom konstruerade framtidsbilder och även genom Lovisas drömbild av området. Framställningarna av områdena både i Helsingborg och i exemplet från Göteborg är riktade till en viss publik som stämmer överens med beskrivningen av den kreativa klassen. Detta påstående kan vidare stärkas genom de bilder som byggherrar, kopplade till H+, framställer på sina hemsidor (bl.a. Oceanatéljen, Sundprojektet). Bilderna visar moderna bostäder med havsutsikt, nedanför husen samlas människor längs kajpromenaden, sittandes på uteserveringar eller liggandes på kajen för att slappna av. De människor som är med i dessa tänkta framtidsscenarioer är förvisso i blandade åldrar och med en viss spridning i utseenden men gemensamt för bilderna är att majoriteten av de människor som framställs är vita. Precis som i det liknande projektet i Kvillebäcken i Göteborg återgavs en bild där ”en

vit urban medelklass dricker latte med laptopen i knäet, promenerar eller ligger och läser i gräset” (Thörn & Holgersson 2014c: 181).

Självklart betyder inte marknadsföringen att det endast är en vit urban medelklass som har rätt att flytta in i området, men den kan bidra till att det förmodligen främst är denna grupp som kommer söka sig till området. Tobias Hübinette et al. diskuterar i det inledande kapitlet till antologin *Om ras och vithet i det samtida Sverige* (2012) hur ras och etnicitet inte går att frångå utan måste förstås utifrån ett intersektionellt perspektiv. En av de kategorier som betonas samverkande i hur ras görs är klass. Vidare belyser kapitelförfattarna de tydliga kopplingarna som finns mellan arbets- och bostadsmarknaden och segregation där icke-vita svenskar är överrepresenterade inom okvalificerade yrken – de yrken som ofta har lägst löner. Denna segregation återfinns även i bostadsområden där de menar att det är ”allmän kunskap” att bostadsområden med låg status har en hög andel invånare med ”utländsk bakgrund”. Detta bidrar till starkt segregerade och rasifierade stadsdelar där avsaknaden av vita svenskar i vissa områden är lika stor som närvaron i andra områden (ibid.: 22f).

Det går endast att spekulera i hur det kommer att se ut i det nybyggda området i Oceanhamnen och att hävda att marknadsföringen av ett område är den enda avgörande faktorn i hur segregerat detta blir, eller inte blir, är så klart inte gångbart. Däremot går det att konstatera att den redan utbredda segregation där icke-vita svenskar är överrepresenterade inom lågavlönade yrken är ett problem i Sverige (jmf. Hübinette 2012:22f). Med tanke på de prisestimeringar och den image H+ projektet utsänder kan det också konstateras att en lågavlönad grupp inte kommer att ha möjlighet att söka sig till området. Därav går det att återfinna segregerade strukturer inte minst i de ekonomiska resurserna som området kräver av köparen. Likaså via den image och livsstil som marknadsföringen av projektet vill framhäva. Gentrifiering blir då en bidragande strukturell faktor som ökar bostadssegregationen i städerna genom att de gentrifierade områdena attraherar den kreativa klassen som också förknippas med en hög ekonomisk status.

Södra Hamnen – den hållbara stadsdelen?

På H+s hemsida under fliken ”Miljö” beskrivs Helsingborgs stads ambitioner i att bli ledande inom miljö och hållbarhet. Detta återfinns även i H+s projektplaner där en miljöprofil har tagits fram. Avancerade återvinningssystem för matavfall och avlopp planeras och förhoppningen är att de framtida invånarna ska delta i att utveckla H+s miljöprofil.

Helsingborgs stad har en tydlig ambition att vara ledande inom miljö och hållbarhet. Det finns alla förutsättningar för att skapa en hållbar stadsutveckling som bottnar sig i såväl ekonomisk, miljömässig och social hållbarhet. H+ projektet vill vara en förebild för hållbar stadsutveckling. Detta förverkligas genom projektets syften som bland annat handlar om att stärka Öresundsregionen genom att förbättra den sociala, kulturella och fysiska miljön, skapa attraktiva boendemiljöer och mötesplatser, och göra detta genom att förtäta redan existerande industrimark. (Hplus stadsförnyelseprojekt – Miljö, 2016)

Thörn & Holgersson (2014c) diskuterar hur städer och olika områden i städerna har blivit pelare för policylandskap. ”Hållbarhet”, ”kreativitet”, ”grön stad” och ”spontan planering” har blivit populära modeord inom stadsplanering och marknadsföring av städer. Att ha profiler för städer i marknadsföringssyfte menar Thörn & Holgersson är lika viktigt som att ha ikonbyggnader och stora idrottsarenor (ibid.:176). Genom ”citybranding” konkurrerar städer på en global nivå där målet är att staden ska vara igenkännbar men samtidigt unik. Därför är det vissa teman, bland annat hållbarhet, kreativitet och grön stad, som återkommer i stadsförnyelseprojekts marknadsföring och utformning som tycks attrahera ”rätt” människor till staden (ibid.) .

Det snarlika projektet av ombyggnationen av hamn- och industriområdet Kvillebäcken i Göteborg marknadsfördes också som hållbar stadsutveckling. Thörn & Holgersson (2014c) förhåller sig kritiska till denna marknadsföring och menar att det har blivit en trend att lansera sitt projekt i termer av hållbar stadsutveckling för att skapa ökat värde (ibid.:180). Ekologisk gentrifiering är ett koncept som etablerats inom gentrifieringsforskningen och det kritiserar retoriken kring miljövänliga områden och livsstilar och menar att dessa områden kan bidra till bortträngning av låginkomsttagare genom att områden blir dyrare att bo i på grund av värdeökning och inflyttning av grupper med högre inkomst (ibid.). Vidare kritiseras den ekologiska gentrifieringen genom att ekologi i många fall blir ett svepskäl för konsumtion men att några stora strukturella förändringar sällan tar plats. Här skiljer sig projektet H+ från denna kritik i att de faktiskt investerar stora resurser i ett omfattande avloppssystem som ska omvandla matrester och avfall till bioresurser. Detta måste ses som ett försök till strukturell förändring för en mer hållbar miljö.

Däremot återstår frågan om att locka till sig invånare med intresse för en miljövänlig livsstil. Thörn & Holgersson (2014c) poängterar att ”ambitionen att göra området grönt verkar också – ofta implicit, ibland explicit – innebära att göra det mer vitt” (ibid.181). Genom att framställa Oceanhamnen som ett miljövänligt område och uppmuntra de kommande invånarna till att själva vara del av den miljövänliga livsstilen bidrar då, i linje med Thörn & Holgerssons diskussion, till bortträngning av vissa grupper genom implicit exkludering. Självklart är miljöfrågor och viljan att leva mer miljövänligt inte ett fenomen som endast tillhör en vit medelklass. Men som Richard Florida (2011) poängterar så lägger den kreativa klassen stor vikt vid livsstil som statusmarkör (ibid.:60). Att ha en miljövänlig livsstil är en av de värderingar som Florida lyfter som karaktäriserande för den kreativa klassen (ibid.). Att då marknadsföra ett område som miljövänligt kan ses som en implicit strategi till att locka till sig den kreativa klassen.

Inriktningen av en miljöprofil kan alltså bidra till att en viss grupp dras till ett område och en annan grupp indirekt trängs bort i form av ekologisk gentrifiering. Men hur är det då med det sociala i den hållbara stadsutvecklingen? Vad innebär detta uttryck och hur använder sig H+s av det? På sin hemsida skriver H+:

Med social hållbarhet menas en bättre social, kulturell och fysisk miljö för människor i södra Helsingborg. Att skapa tillgänglighet och närhet till sundet, centrum och de omkringliggande stadsdelarna. Det finns också förutsättningar att [sic] gång- och cykelstråk samt kollektivtrafik (Hplus stadsförnyelseprojekt – syftet med projektet, 2016).

Denna beskrivning lämnar en del frågetecken. Vad är en bättre social, kulturell och fysisk miljö och vad är det den ska vara bättre än? I H+s beskrivning är det centrala läget och tillgången till miljövänlig pendling huvudargumenten för social hållbarhet.

Geografen György Enyedi (2002), definierar social hållbarhet som en process som strävar efter social jämställdhet. Grupper med olika kulturella bakgrunder ska kunna leva tillsammans i fred och med samma förutsättningar till integration och levnadsstandard. Att förebygga sociala klyftor, ojämställda förhållanden och uppdelning av staden bör vara lika viktigt för stadsledningen som att bli framstående på den globala ekonomin enligt Enyedi (ibid.:142). Setha Low, Dana Taplin och Suzanne Scheld (2005) diskuterar också social hållbarhet och utvecklar kulturekonomen David Throsbys teorier kring begreppet. De menar att social hållbarhet måste förstås utifrån upprätthållandet och bevarandet av sociala relationer och strukturer. Där bland annat upprätthållandet av invånarnas historia, värderingar och relationer till varandra måste bevaras (ibid.:5). De tillägger också att värnandet av platser är ett viktigt steg för att uppnå social hållbarhet. Detta genom att grupperns historia, värderingar och relationer

sätts in i ett rumsligt perspektiv och att rummet/platsen de agerar i upprätthålls (ibid.7). Om inte platsen och dess användare bevaras riskerar platsens användare att bytas ut mot en ny grupp och upprätthållandet av social hållbarhet har därav misslyckats (ibid.).

Perspektivet Setha Low et al. (2005) har av social hållbarhet kan upplevas statisk och följer inte den antropologiska utgångspunkten att se kulturer, platser och samhällen som flexibla och i ständig förändring. Däremot finns ett värde i att diskutera deras perspektiv när det kommer till gentrifiering och ombyggnationer. Vid ombyggnationer sker en distinkt förändring av en plats och genom dessa förändringar kan även tidigare invånare eller besökare trängas bort, vilket diskuterats tidigare i uppsatsen. Low et al. ger exempel på detta genom ombyggnationen av parken Parque central i San José, Costa Rica. De menar att parken innan ombyggnationen var rumsligt uppdelad och olika grupper, bland andra pensionärer, skoputsare och prostituerade hade sina bestämda platser. Detta förändrades när staden bestämde sig för att bygga om parken för att bli av med vissa av dessa grupper då de ansågs skrämja bort turister och medelklass (ibid.:6f). Genom ombyggnationen, menar Low et al., förstördes balansen mellan parkens besökare och när renoveringen var färdig så tog istället kriminella gäng bestående av unga män från Nicaragua plats i parken vilket gjorde den mindre tillgänglig än tidigare (ibid.:7).

Hur kopplas då de här teorierna kring social hållbarhet till H+s projekt? Begreppet social hållbarhet tycks ha genomgått en urholkande process med tanke på hur lättvindigt begreppet används av stadsförnyelseprojekt i marknadsföringssyfte (jmf. Thörn & Holgersson 2014c). Några egentliga planer på socialt hållbart arbete förklaras inte i H+ projektbeskrivning utan det är närheten till centrum och miljövänlig pendling som upphöjs som social hållbarhet. Genom att lyfta fram teorier och resonemang från Enyedi (2002) och Low et al. (2005) blir det tydligt att H+s beskrivning av social hållbarhet brister. Enyedis resonemang betonar vikten av att motarbeta ojämställdhet, sociala klyftor och uppdelning av staden. Om H+ projektet har några målsättningar att förebygga dessa potentiella scenarier framgår ej och risken finns att projektet i stället kommer bidra till ojämställdhet, sociala klyftor och uppdelning av staden genom att Södra Hamnen bidrar till gentrifiering och bortträngning.

På H+s hemsida kan man även läsa ”Den industriella hamnen förvandlas till en spännande stadsdel där detaljer från hamnverksamheten stärker områdets karaktär och påminner om områdets historia” (Hplus stadsförnyelseprojekt – Oceanhamnen, 2016). Detta kan tolkas som ett försök att bevara platsens historia i linje med resonemangen kring social hållbarhet förda av Low et al. (2005). Men hur väl fungerar H+s strategi att värna om social hållbarhet genom platsbevaring? Antropologen

Timothy R. Sieber (1991) har forskat kring utvecklingen och omvandlingen av hamnstäder i USA. Han menar att projekten nästan alltid tar samma form i design och kulturella teman och att marknadsföringen av områdena ofta utgår från tre gemensamma faktorer – natur, historia och nöje. Dessa tre teman är återkommande för att skapa en specifik image av området (ibid.:120). Genom att förbättra miljön, ofta vattnet och kustrensor, i hamnen där de nya områdena byggs uppmuntras invånarna till rekreation och nöje. Att bevara historiska delar av hamnen ses också som en viktig del i marknadsföringen och Sieber poängterar att ju mer en industrihamn förfallit ju viktigare blir det att bevara delar av den och upphöja dess historia (ibid.:127f). Hans slutsats grundas i att dessa tre faktorer, natur, historia och nöje, alla bidrar till att de omvandlade hamnområdena står i stark kontrast till dess ursprung som var grundat i arbete, arbetare och kroppsarbete (ibid.:130), vilket inte längre går att återfinna i de ombyggda områdena som numera är till för avslappning och nöje. Bevarar man då verkligen en plats historia genom att behålla detaljer och delar av industrihamnen eller kan det snarare ses som ett försök att tilltala den kreativa klassen och turister som Sieber lyfter som huvudsakliga besökare i dessa områden? I Södra Hamnen i Helsingborg ska detaljer från den gamla industrihamnen bevaras. Det är tveksamt om syftet med bevarandet kan förstås i termer av social hållbarhet och bevarande av hamnarbetares platsidentitet utan just snarare som Sieber uttrycker det – ett försök att höja värdet på området och göra det intressant för turister och den kreativa klassen.

4. GENTRIFIERING + SEGREGATION = *SEGRIFIERING*

I detta avsnitt diskuteras gentrifiering och segregation mer djupgående. En överblick av forskning kring segregation inleder avsnittet för att sedan kopplas till Helsingborgs utveckling av stadslandskapet. Intervjuer från aktörer inom *Söder i förändring* och *Södra Hamnenprojektet* analyseras för att diskutera relationen mellan gentrifiering och segregation. Vad är då problematiken med segregation och hur påverkas Helsingborg av den?

Invandrarglesa områden i Sverige

Sociologen Mats Franzén (2001) beskriver segregation som upprättandet av åtskiljande och då ofta rumsligt (ibid.:25). Segregation upprättar en hierarkisk ställning mellan minst två grupper, den hierarkiska ställningen är av vikt och utan denna maktaspekt menar Franzén att det inte rör sig om segregation. Det måste alltså finnas aspekter av över- och underläge moraliskt och/eller materiellt. ”Segregation skapar insiders och outsiders, etablerade och utanförstående, upphöjda och stigmatiserade” (ibid.). Det rör sig alltså om makt och relationer mellan människor och mellan grupper. Kulturgeografen Irene Molina (2001) diskuterar bostadssegregation och diskursen kring val av bostadsområde. Uppfattningen att invandrare söker sig till vissa områden för att upprätthålla en specifik särart och omge sig med människor som är lika dem själv menar Molina utgår från en idé att alla invånare har ett fritt val av boendeplats (ibid.:49f). Hon poängterar att människor väljer boende utifrån de maktförhållanden och hinder de möter i samhället. Den invandrade gruppen har inte ett fritt val att bo var som helst och detta måste tas i beräkning när boendemönster diskuteras (ibid.). Dessutom har det framkommit att det inte är alla invandrargrupper som åsyftas i diskussionen kring boendesegregation utan främst personer från vissa utomeuropeiska länder, vilket Molina menar visar på rasherarkiska åtskillnader i segregationsmönster i svenska städer (ibid.:50). Kulturgeografen Roger Andersson (2001) instämmer i Molinas (2001) kritik av uppfattningen att boendesegregationen är ett problem som bör ha utgångspunkten i de invandrade grupperna. Han poängterar vikten av att istället fokusera på den svenska befolkningens flyttningar och bostadsval (ibid.:121). Invandrartäta områden är ett ord som Andersson vill byta ut mot svenskglea områden för att flytta uppmärksamheten till att boendemönster handlar om vem som kan välja boendeområde, något som grundas i klass, företräde och maktaspekter (ibid.:130).

Kulturgeografen Elisabeth Lilja (2011) är inne på samma spår som Molina (2001) och Andersson (2001) och diskuterar hur segregation gärna debatteras och förstås utifrån vissa förorter som

anses problematiska. Hon poängterar vikten av att belysa den andra sidan av segregation, där de tidigare fattiga innerstadsområdena börjar befolkas av välbeställda grupper och att detta i lika stor grad påverkar segregationen. De gamla arbetarklassområdena töms på sina tidigare invånare och in flyttar nya grupper, ofta unga med högstatusyrken och höga löner (2011:15). Processen känner vi igen från tidigare i denna uppsats och Elisabeth Lilja beskriver även hon processen i termer av gentrifiering. Lilja menar vidare att gentrifieringen av innerstadsområdena i lika hög grad bidrar till segregation som förortsområden men att dessa inte alls får samma uppmärksamhet som de omdebatterade förortsområdena. Lilja utgår från Stockholm som exempel och lyfter tre faktorer som förändrat staden rumsligt och socialt och som hon menar är del av segregationen. Den första faktorn är att stadsdelar blivit mer socialt homogena både vad gäller inkomst och etnisk bakgrund vilket bidrar till ökade sociala skillnader mellan olika delar av staden. Den andra faktorn är gentrifieringen av innerstaden vilket har lett till en uppdelning av centrum och dess omgivande förorter. I början av 1970-talet var cirka hälften av Stockholms innerstad låginkomsttagare till skillnad från år 1990 då det reducerats till en sjättedel (ibid.:18). Den tredje faktorn är den ökade polarisering av nord och syd i Stockholm där de norra delarna med undantag för Tensta och Rinkeby är mer välbärgade än de södra delarna – med undantag för Enskede och Mälarhöjden (ibid.:19).

Som tidigare nämnts har Helsingborg ända sedan industrialismen med inflyttningar från landet till staden förhållit sig till en uppdelning av Norr och Söder. Denna uppdelning har lett till att de båda områdena länge varit olika varandra och format motpoler där de separerade delarna är homogena inom sitt respektive bostadsområde (Högdahl 2007: kap 2). Söder har dock genomgått en förändring vad gäller invånare de senaste åren och har blivit hem till invandrargrupper vilket kan ses som en bidragande faktor till att uppdelningen mellan Söder och Norr består (ibid.:70). Precis som Lilja (2011) noterar i Stockholm har Helsingborgs stadsdelar blivit ännu mer polariserade. Denna uppdelning kan ytterligare förstås utifrån Molinas (2001) och Anderssons (2001) resonemang att de invandrade grupperna inte har samma valmöjlighet som den svenska gruppen att bosätta sig var de vill i staden. Att Söder framstår i underläge till Norr framgår i Högdahls (2007) intervjuer med informanter från de båda områdena. I enlighet med Franzéns (2001) resonemang konstateras då att den makthierarki och det upprätthållande av åtskiljande som krävs för att stadsdelar ska ses som segregerade finns i Helsingborg. Molina (2001) och Andersson (2001) skulle då mena att denna polarisering måste förstås utifrån den svenska gruppens flyttmönster. Hur dessa flyttmönster kommer manifesteras när Oceanhamnen i Södra

Hamnen är färdigställt är en intressant fråga som diskuteras av olika aktörer inom H+ projektet i nästa del av uppsatsen.

Röster från kontoret

Utifrån denna bakgrund blir projektet H+ väldigt intressant, speciellt då området byggs på Söder som ett försök att sammanföra de båda stadsdelarna. En representant från stadsbyggnadskontoret berättar för Elisabeth Högdahl (2007) att visionen med Södra Hamnen är en blandad plats för både boende, handel och andra verksamheter (ibid.:79). Vidare berättar en politiker vid stadsbyggnadsnämnden att till skillnad från Norra Hamnen i Helsingborg som är ett exklusivt och väldigt dyrt område är Södra Hamnen tänkt att öppna för möjligheten att fler grupper ska kunna bosätta sig där (ibid.). När Högdahl frågar företrädaren på projektet *Söder i förändring* vem det är som kan tänkas flytta till det nya området i Södra Hamnen svarar företrädaren att det kanske är folk från Tågaborg (ett villaområde på Norr) som kommer söka sig till Södra Hamnen då villorna på Tågaborg börjar bli slitna och detta skulle då öppna för att andra grupper söker sig till Tågaborg (ibid.:80).

I dessa intervjuer framgår olika budskap, dels vill man att Södra Hamnen ska öppna för möjligheten att fler grupper flyttar in, men man tror också att det är boende från Tågaborg som kommer söka sig till Södra Hamnen när det är färdigställt. Att det är just människor från Tågaborg, som är ett dyrt villaområde, som tros bli de nya invånarna pekar mot en gentrifiering och segregation – vad jag vill kalla en *segriifiering* – av Södra Hamnen, då en köpstark grupp övertar områden i mindre attraktiva delar och på så sätt höjer värdet och riskerar att knuffa ut tidigare invånare. Att området skulle öppna för att fler grupper ska söka sig dit kan alltså ses som en förhoppning eller påstående som saknar verklighetsförankring.

Ombyggnationen av Södra Hamnen ses som en möjlighet att binda samman området med Söder. Förhoppningen är att byggandet av ett attraktivt område i Södra Hamnen ska stärka hela Söder, vice versa tros Söders image som ett mindre attraktivt bostadsområde kunna reglera att Södra Hamnen inte blir alltför exklusivt och dyrt (Högdahl 2007:88). I intervjuer med politiker från Stadsbyggnadsnämnden får Högdahl ta del av oron kring att Södra Hamnen ska bli gentrifierat och exkluderande. En politiker framhåller Södra Hamnens ”sanslöst attraktiva” (ibid.) läge som ett potentiellt problem för prisökningar av området. En annan politiker uttrycker oro för att grundproblemet är att Södra Hamnen kan bli för dyrt och därav bara vara tillgängligt för en köpstark grupp. Att Söder så småningom kommer

att gentrificeras ses som oundvikligt av en representant från projektet *Söder i förändring* och det gäller snarare att reglera så att denna gentrifiering blir så skonsam som möjligt (ibid.:89).

Det är dock inte alla som delar denna uppfattning och när Högdahl intervjuar en företrädare för företaget Helsingborgshem angående risken för gentrifiering säger personen i fråga:

Man hör ju ibland att folk pratar om riskerna med att ett område då blir hett eller attraktivt, och så resulterar det i att dom som kanske bott där tidigare inte längre har råd eller får plats. Jag tror inte att det ska behöva hända. Och jag tror att vi ibland blir lite för generella när vi säger att det är människor som har taskig ekonomi och låg utbildning och så vidare. Vi har väldigt många egna företagare som är driftiga och som inte alls har den här taskiga ekonomiska sitsen som vi tror på något sätt att alla har där [på Söder]. Så därför så... Nej, jag har svårt att tro att det ska bli så illa så att folk liksom ska bli utskuffade ungefär som i Harlem i New York. Men det är klart, den här gruppen som är helt utanför, som inte på något sätt liksom kan eller vill eller får, vilket det nu är, ta sig in i samhället... Det är klart, ju mer etablerat saker och ting blir, ju svårare får dom. Vare sig detta ligger på Söder eller Norr eller öster eller var. För det är människor som av andra anledningar har svårt att komma in där (ibid.:90).

Att upprustningen av Söder skulle påverka de tidigare boende i området negativt tror alltså företrädaren inte är ett potentiellt problem utan att underskattningen av de invånare som bor i de södra delarna är ett större problem. Dock menar hon att det finns vissa grupper, de som inte kan eller vill eller får ta sig in i samhället, som kommer påverkas av ombyggnationen av Södra Hamnen. Högdahl (2007) intervjuar även en representant för stadsbyggnadskontoret i Helsingborg som menar att:

Det måste ju handla om dom människor som idag då kanske har ett utanförskap. Alltså, det kan vi ju inte hoppas på att dom ska fortsätta ha det framöver, dom kommer ju också att förändras i statistiken. Det skulle man ju kunna avläsa som någon typ av gentrifiering, men det kanske egentligen handlar om en måluppfyllelse för vad man vill göra. Så därför är det väldigt svårt, tycker jag, att veta vad man egentligen pratar om för farhågor. Vår målsättning är ju att koppla ihop det här nya Södra hamnen-området med Söder, att det ska få överspillande effekter som då gör att det skapas helt nya möten mellan dom här olika yrkesverksamma människorna i dom olika områdena, eller boende och yrkesverksamma (ibid.:90).

Representanten för stadsbyggnadskontoret menar att det finns grupper som bor på Söder som befinner sig i ett utanförskap och en effekt av ombyggnationen av Södra Hamnen är att det ska få överspillande effekter som positivt ska påverka dessa grupper och förändra gruppens status i statistiken.

Kulturgeografen Loretta Lees (2014) ifrågasätter idén om social blandning – inflyttningen av medelinkomsttagare till låginkomstområden i innerstaden – och menar att de policies som förespråkar social blandning använder sig av gentrifiering som ett positivt politiskt verktyg för att höja statusen på innerstadsområden. Vidare betonar hon att den vetenskapliga grund konceptet social blandning lutar sig

mot är väldigt svag, det saknas belägg för att socialt blandade områden leder till en högre levnadsstandard för de olika blandade grupperna. Risken att spänningar och uppdelning mellan grupperna uppstår är större än att de positiva effekter man vill uppnå infaller (ibid.:84f). Lees belyser att ”trots belägg för att gentrifiering leder till social segregation, social polarisering och bortträngning används gentrifiering som ett sätt att åstadkomma social blandning” (ibid.:85).

I intervjun med representanten för stadsbyggnadskontoret menar personen i fråga att de människor som befinner sig i utanförskap och bor på Söder i Helsingborg kommer att påverkas positivt av ombyggnationen av Södra Hamnen då det kommer ha överspillande effekter. Genom tron på att socialt blandade områden kommer att påverka statistiken positivt för områden kan representantens uttalande tolkas som en tro på att det även kommer bekämpa utanförskap. Även uttalandet om att det är människor från området Tågaborg som kommer flytta till Södra Hamnen kan ses som en förhoppning att medelklassen ska lämna sina tidigare områden och flytta in i det nya Södra Hamnen som sedan ska få överspillande effekter på det kringliggande området och höja dess social status. Enligt Loretta Lees (2014) fungerar inte denna typen av uppblandning för att utjämna sociala klyftor utan leder snarare till att spänningar och grupperingar förstärks. I enlighet med Lees teorier skulle Södra Hamnen inte leda till social utjämning av klyftor utan istället förstärka dem och göra området till en avskild enhet från de andra stadsdelarna på Söder – i uppsatsen kallad *segrifiering*. Högdahls (2007) syn är mer positiv i sin framtidstro gentemot Södra Hamnens utveckling och lyfter att koncepten mångfald och mångkulturalitet, inte bara kopplat till etnicitet utan även till idén att olikheter skapar dynamik, ses som något positivt av många idag (ibid.:81). På så vis kanske Söder och Södra Hamnen för första gången fyller en roll som kan uppskattas av stora delar av Helsingborg. Högdahl jämför Söders utveckling med Möllevången i Malmö som profilerat sig som mångkulturellt och tolerant och menar att Söder skulle kunna gå samma väg utan att omvandla den fysiska strukturen avsevärt. Istället bör Helsingborg fortsätta bygga på och förbättra det som redan existerar – myllret av människor (ibid.). Utifrån Högdahls syn på utvecklingen av Söder och Södra Hamnen kan det nya exklusiva området i Södra Hamnen ses som ett bidrag till att fler grupper av olika bakgrunder möts och skapar dynamiska förhållanden som gör stadsdelen unik och attraktiv.

5. KRYPHÅL BLIR TILL STRATEGI

Tillbaka på Oslopiren och projektet #Pixlapiren. Dimman ligger tjock och den fuktiga nollgradiga novemberluften tränger in genom vinterjackan. Just nu är det svårt att förstå hur detta grå industriområde ska omvandlas till ett attraktivt och modernt bostadsområde. De höga industriskorstenarna som igår var så tydliga är nu gömda bakom dimman och de starka färgerna från #Pixlapirens projekt som försöker täcka betongens gråa skala framstår nu mest som dystra försök att piffa upp området. På andra sidan kajen syns byggarbetsplatsen som är i det inledande stadiet att påbörja byggnationen av Oceanhamnen. Det är inte långt till centralstationen och utsikten över färjorna som korsar över till Helsingör var tjugonde minut påminner om närheten till Danmark, även om dimman gör det omöjligt att se över sundet just idag. Det är inga besökare på Oslopiren denna eftermiddag och Niklas ord från gårdagen, att projektet #Pixlapiren ska vara ”lite fritt” som den svenska varianten av Christiania i Köpenhamn, hänger kvar i mitt medvetande. Christiania, fristaden i Köpenhamn som styrs av sina invånare men som även blivit hem till illegal knarkförsäljning och som inhyser personer som inte får plats någon annan stans i staden.

Elisabeth Högdahl (2003) diskuterar i sin avhandling *Göra gata* Michel de Certeaus begrepp *strategi* och *taktik* för att förklara dynamiken mellan de styrande krafterna och invånarna som de ska påverka. Hur invånare förhåller sig till maktutövande strategier blir till taktiker där förmågan att manipulera och utnyttja dessa strategier blir central. Ombyggnationen av Södra Hamnen och försöket att styra det till att bli ett kreativt, urbant och globalt område kan ses som en strategi från stadsplaneringen i Helsingborgs stad. Högdahls egna begrepp *kryphål* är det som uppstår genom taktiker och upptäckandet av luckor i strategierna, dessa kan vara fysiska och handla om konkreta platser men det kan även handla om luckor eller kryphål i ”normsystem och tankeordningar där nya förhållningssätt plötsligt kan prövas” (ibid.:49).

Högdahls begrepp kryphål har fått ett visst genomslag inom stadsplaneringen i Helsingborg. Begreppet går att återfinna bland annat i projektet kring ombyggnationen av industriområdet Gåsebäcken i Helsingborg för några år sedan där begreppet ”kreativa kryphål” fick en central roll för att uppmuntra att invånarna själva skulle utnyttja de oanvända ytor som fanns i området (mynewsdesk.com). Elisabeth Högdahl kommenterar också spridningen av begreppet i en mejlkorrespondens mellan henne och mig angående Södra Hamnen och projektet #Pixlapiren. Hon skriver: ”Jag har ju varit aktiv i Helsingborg ganska länge, och jag tror kryphålen haft ett visst

genomslag. Exempelvis hade ju staden en konferens på temat 'kreativa kryphål' redan år 2008"⁴. Högdahl skriver också att hon tror att kryphål blivit ett begrepp som används av stadsplanerare som inte vill planera varenda detalj i staden utan låta invånarna få ta del i den processen. Vad som blir intressant i fallet med #Pixlapiren är att stadsplaneringskontoret med hjälp av projektet H+ valt att göra en strategi av en övergiven plats – Oslopiren. Teorin kring kryphål utgår från att invånarna själva hittar dessa platser och skapar/gör något av dem. Christiania i Köpenhamn kan ses som ett område där ett kryphål blivit en etablerad plats, även om området möter mycket motstånd. Därför är det extra spännande att Niklas jämförde #Pixlapiren med Christiania. Hade Oslopiren övertagits av Helsingborgs invånare utan hjälp från H+ hade piren utan tvekan gått att beskrivas som ett kryphål. Nu får det istället beskrivas som en etablerad strategi för en plats som passar beskrivningen av ett kryphål. Dessutom utgår principen för ett kryphål att invånarna själva styr och skapar platsen. #Pixlapiren har två heltidsanställda som jobbar med projektet, initierar projekt och evenemang och styr vad som får byggas/skapas på piren. Detta till skillnad från Christiania som är en fristad mitt i Köpenhamn där de styrande av staden har försökt att överta kontrollen många gånger men misslyckats (Thörn, Wasshede & Nilsson 2011:8). Christiania består av en etablerad befolkning och regelverk separerat från resten av staden, vilket bland annat har bidragit till att attrahera människor med drogproblem och den fria drogförsäljning på "pushers street" pågår relativt oförhindrat (ibid.: 207-213). Christiania har givetvis fler sidor än enbart drogmisbruk och drogförsäljning men just denna illegala verksamhet bidrar till ett intressant perspektiv i diskussionen om #Pixlapiren.

På H+s hemsida beskrivs #Pixlapiren som ett försök att inte planera och styra allt som sker i området och det finns en önskan att invånarna själva ska vara delaktiga i utformandet av det nya området i Södra Hamnen. Citatet: "ett allemansland och som Helsingborgarna gör till sitt" (Hplus stadsförnyelseprojekt – Pixla Piren, 2016) beskriver visionen för utvecklingen av projektet. För att få starta ett projekt på #Pixlapiren måste det godkännas av de anställda, om projektet behöver finansieras kan upp till 10 000 kronor sökas via stipendiefonden Vision. Redan genom dessa två instanser blir det tydligt att #Pixlapiren inte är ett helt fritt allemansland som helsingborgarna gör till sitt. Idéer måste handläggas och godkännas av #Pixlapiren för att de ska få utföras och söker du pengar för ditt projekt måste det godkännas i ytterligare en granskning. Fritidsledaren Niklas berättar att man inte får bygga för stora konstruktioner, bo på piren eller göra något olagligt. De ramverk som finns för #Pixlapiren måste förstås som strategier för att styra projektet i en viss riktning även om visionen är att det ska vara

4 Högdahl, Elisabeth 2017. E-mejl 20 november. Lektor Helsingborgs Campus Service Management.

fritt och till för stadens alla invånare. Högdahl (2007) diskuterar riskerna med att försöka styra kreativitet uppifrån och skriver att ”många av de initiativ och idéer som ligger utanför de givna ramarna och samverkansformerna riskerar att gå i spillo” (ibid.:109). Samtidigt menar hon att mötesplatser som uppmanar till kreativitet och där människor kan mötas är viktiga men att det också är viktigt att ta vara på de platser som inte är strategiskt styrda så som #Pixlapiren. Vilka dessa platser skulle vara i Helsingborg är oklart och enligt trenden av *segrifiering* av centrala delar av städer kan #Pixlapiren snarare ses som ett steg i att styra vilka som har rätt till platsen än att göra platsen tillgänglig för alla Helsingborgs invånare.

Genom att göra en strategi av en oanvänd plats som dessutom ligger i centrala Helsingborg och i anslutning till ett blivande exklusivt område kan projektet ses som en del i *segrifiering* av staden. Igen dyker ledordet kreativitet upp och projektet kan ses som ytterligare ett steg i att attrahera den kreativa klassen till Södra Hamnen, då den dras till kreativa områden. Inom de ramverk som omger projektet går det att utläsa strategier för att göra projektet tillgängligt för rätt människor och #Pixlapiren passar väl in i den image som stadsförnyelseprojektet H+ försöker skapa på sin hemsida. Människor som är kreativa, urbana och som ”vill något” uppmanas att söka sig till projektet och skapa/göra något i enlighet med dess ramverk. Var alla andra är tänkta att ta vägen är oklart. ”Staden för dig som vill något” är ett återkommande motto inom Helsingborgs stad men vilken plats de människor ”som inte vill, eller kan, eller får” göra något har framgår inte i Helsingborgs vision.

Kreativitet kan uppfattas vara en egenskap som innefattar människor från alla skikt i samhället då kreativitet inte kräver mer än att du använder din hjärna för att komma på idéer. Richard Florida (2011) menar dock att kreativitet har blivit samhällets nya ekonomiska drivkraft och de som besitter den får således bättre förutsättningar i samhället. Därför finns det en fara i den tydliga image H+ bygger upp kring det nya området i Södra Hamnen då den bidrar till att lyfta upp en samhällsgrupp, gruppen med människor ”som vill något”. Detta bidrar till en motsatt effekt för gruppen ”som inte vill, eller kan, eller får” som då blir underordnad. De segregrande strukturerna i Helsingborg som är tänkt att brytas genom kreativitet bidrar därför bara till att strukturerna förstärks genom att upphöja de människor ”som vill något” och som besitter ett kreativt kapital.

I kapitel 2 *Kreativ mötesplats på Oslopiren* beskrivs de olika projekt som finns på Oslopiren just nu. Avsnittet avslutas med en man som tjuvfiskar längst ut på piren. Vad som är intressant med den tjuvfiskande mannen är att han faktiskt är den enda som följer konceptet av ett kryphål och gör det #Pixlapiren uppmanar stadens invånare att göra – utnyttjar platsen och gör den till sin. Problemet med

mannen som tjuvfiskar är att han inte besitter rätt sorts kreativa kapital och utnyttjar platsen fel utifrån de ramverk #Pixlapiren har för vilken typ av projekt som ska få plats på piren. Eftersom det är olagligt att fiska i hamnområdet hade mannen, om han ansökte, inte fått tillstånd att utveckla sin idé på Oslopiren. Det kan tyckas självklart att projekt som #Pixlapiren inte kan uppmana invånarna till att utveckla olagliga aktiviteter på piren, men de kreativa områden och projekt som #Pixlapiren försöker efterapa, och som faktiskt bidrar till social blandning (ex. Christiania i Köpenhamn), utgår inte från strategier uppifrån utan är istället taktiker underifrån – från invånarna. För att verkligen få invånarna att aktivt delta i utformningen av platser i Helsingborg måste kanske dessa platser tillåtas att utvecklas helt själva även om det då inte alltid blir som planerat.

6. AVSLUTANDE DISKUSSION

Syftet med uppsatsen har varit att beskriva och analysera stadsförnyelseprojektet H+ med utgångspunkt i teorier gällande gentrifiering och segregation. Syftet var vidare att diskutera potentiella följder projekt kan få genom jämförelser med liknande projekt och genom att göra analyser utifrån relevant litteratur. Utifrån H+s hemsida och observationer i Södra Hamnen har bland annat teman som image, kreativitet och *segrifiering* diskuterats. Strategier från H+ marknadsföring inriktar sig tydligt mot en viss grupp människor – den kreativa klassen. Det kan vid första anblick låta relativt oproblematiskt att det byggs ett område i Helsingborg som med största sannolikhet kommer bli välmående och homogent. Denna typ av område är dock problematiska då de skapar avgränsade zoner som bidrar till ett segregerat stadslandskap. Genom att uppmuntra den kreativa klassen att söka sig till Oceanhamnen kan bostadsområdet beskrivas i termer av nybyggd gentrifiering då det byggs om från grunden i ett tidigare oattraktivt område som dessutom blir hem till välbeställda grupper. Detta bidrar i förlängningen till indirekt bortträngning av grupper som inte har de ekonomiska förutsättningarna att bo i området eller som inte känner sig attraherade av den image som Oceanhamnen eftersträvar. Med tanke på den rashierarkiska segregation som Tobias Hübinette et al. (2012) betonar är utbredd i svenska städer kan slutsatsen dras att majoriteten av de som kommer ha ekonomiska förutsättningar att söka sig till Oceanhamnen är vita svenskar.

Stadsförnyelseprojektet H+ är inte det första försöket att höja standarden på området Söder i Helsingborg. Som nämnts tidigare i uppsatsen har flera projekt sedan industrialismen, däribland "stadssaneringen" eller miljonprogrammen som vi benämner dem idag och *Söder i förändring*, försökt ta sig an denna uppgift. Varför är då Helsingborgs stad så benägen att "rädda" denna stadsdel och varför är det Söder som diskuteras i förhållande till segregation och sociala klyftor och inte Norr? Av de projekt som pågått i Söders historia blir det tydligt att uppfattningen om att Söder är den problematiska stadsdelen som behöver förbättras hängt kvar sedan industrialismen. Norr däremot utvecklas precis som det ska, eller? Maktperspektivet mellan de två stadsdelarna blir tydligt när ambitionerna att höja Söders status uppmärksammas. Norr anses vara överlägset Söder, inte minst utifrån ekonomiska förutsättningar. Att diskutera utvecklingen av Norr blir då inte lika relevant eftersom Norr utgör normen genom att vara överordnad. I de återgivna intervjuerna i uppsatsen diskuteras olika aktörer inom Helsingborgs stad möjligheten för Söder att öppna för nya grupper och bidra till social blandning. Vad jag undrar är varför Norr inte diskuteras utifrån samma premisser. Om Söder måste blandas för att minska de sociala klyftorna i staden måste väl även Norr genomgå samma

process? Ett uppfriskande projekt för att uppnå en blandad stad hade varit om Helsingborgs stad utöver att återigen försöka höja Söders status istället försökte göra Norr tillgängligt för fler grupper. Detta hade kanske varit mer effektivt än att låta medelklassen från Norr flytta in i ett lyxigt bostadsområde på södra sidan av staden. Vad som framgår i Helsingborgs stads försök att blanda invånarna på Söder är att det anses mer problematiskt med svenskglea områden än invandrarglesa områden vilket överensstämmer men den rashierarkiska boendesegregation som både Molina (2001) och Tobias Hübinette et al. (2012) belyser.

Ytterligare ett intressant perspektiv av Helsingborgs försök att höja Söders ställning är ordvalen för projekten. Under 1960- och 1970-talets miljonprogram användes ordet ”stadssanering” till skillnad från idag när ”stadsförnyelseprojekt” istället beskriver processen. Termen som används idag är betydligt mer städad och anpassad men i grunden syftar de båda orden på samma sak – ett område i underläge till ett annat måste förbättras. De båda ordvalen, sanering och förnyelseprocess, indikerar dessutom att det gamla och mindre önskvärda måste försvinna. Den stora risken med sådana projekt, vilket har diskuterats i uppsatsen, är att de invånare som anses mindre önskvärda trycks bort. Att Helsingborgs stad dessutom marknadsför sig som ”staden för dig som vill något” tydliggör ytterligare vilka som är den önskvärda gruppen och vilken riktning stadsförnyelsen vill åt. Citatet från H+ hemsida, som diskuteras tidigare i uppsatsen: ”med andra ord; vi vet vad vi vill, vad vi siktar mot: en spännande, attraktiv, och hållbar plats – en magnet för kreativitet och kompetens” (Hplus Stadsförnyelseprojekt – Om H+, 2016) avslöjar ytterligare en problematisk aspekt av H+ projektet. Genom att använda ordet ”vi” indikeras att det också finns ett ”dem”. Det är alltså inte alla i staden som är tänkta för det nya, spännande och attraktiva området. Dessutom klargör projektet via en sådan formulering att de har tolkningsföreträde för vem som är ”vi”. Ambitionen att göra Södra Hamnen till en plats för alla blir alltså ett tomt påstående.

Att H+ använder sig av strategier för att attrahera den kreativa klassen till det nya området i Södra Hamnen har konstaterats i uppsatsen. Detta genom den image som framställs på deras hemsida där ordval som ”kreativ”, ”pulserande” och ”magnet för kompetens” och formulering som ”vi vet vad vi vill” och ”staden för dig som vill något” blir delaktiga i den strategin. Att det nya området i Södra Hamnen inte kommer bli tillgängligt för Helsingborgs alla invånare har också konstaterats i uppsatsen. Potentiella följderna av de strategier projektet förhåller sig till på hemsidan kommer snarare resultera i att området blir ytterligare en segregerad stadsdel för den kreativa klassen. Den här studien pekar vidare på vikten av ytterligare forskning kring H+projektet och andra liknande projekt som pågår runtom i landet.

Hur dessa strategier som tar sig uttryck bland annat på hemsidan kommer manifesteras när området väl är klart, liksom om de farhågor gällande ökande segregation som uppsatsen pekar på kommer realiseras, är frågor för ett framtida forskningsprojekt att ta sig an.

KÄLLFÖRTECKNING

Litteratur

- Andersson, Roger. 2001. Skapandet av svenskglea bostadsområden. I Lena Magnusson (red.) *Den delade staden*. Umeå: Boreá Bokförlag. 115-149.
- Caldeira, Teresa. 2002. *City of Walls. Crime, segregation, and citizenship in Sao Paulo*. Oakland: University of California Press.
- Clark, Eric. 2014. Gentrifieringens ordning och enkelhet. I Catarina Thörn & Helena Holgersson (red.). *Gentrifiering*. Lund: Studentlitteratur. 37-45.
- Florida, Richard. 2011. *The Rise of The Creativ Class. Revisited*. New York: Basic Books.
- Forsenmalm, Joakim. 2007. *Bodies, bricks and black boxes. Power practices in city conversion*. Göteborg: Digressiv produktion.
- Franzén, Mats. 2001. Problemet segregation: en orättvis jämförelse. I Lena Magnusson (red.) *Den delade staden*. Umeå: Boreá Bokförlag. 23-45.
- Gutzon Larsen, Henrik & Anders Lund Hansen. 2014. Köpenhamn – varsam eller traumatisk gentrifiering?. I Catarina Thörn & Helena Holgersson (red.). *Gentrifiering*. Lund: Studentlitteratur. 189-210.
- Högdahl, Elisabeth. 2003. *Göra gata. Möllevången och Kapstaden mellan gränser och kryphål*. Lund: Wallin & Dalholm boktryckeri AB.
- Högdahl, Elisabeth. 2007. *På andra sidan Trädgårdsgatan. Om Norr och Söder i förändringens Helsingborg*. Helsingborg: Näringslivs- och marknadsavdelningen Helsingborg Stad.
- Kajiser, Lars & Magnus Öhlander (red). 2011. *Etnologiskt fältarbete*. Lund: Studentlitteratur.
- Lees, Loretta. 2014. Gentrifiering och social blandning. I Catarina Thörn & Helena Holgersson (red.). *Gentrifiering*. Lund: Studentlitteratur. 73-96.
- Lilja, Elisabeth. 2011. *Den segregerade staden. Tre kvarter i Stockholms innerstad*. Stockholm: Stockholmia Förlag.
- Low, Setha. 2003. *Behind the Gates. Life, security, and the pursuit of happiness in fortress America*. New York: Routledge.
- Low, Setha, Taplin, Dana & Suzanne Scheld (red). 2005. *Rethinking The Urban Park. Public space and cultural diversity*. Austin: The University of Texas Press.

- Magnusson, Lena (red). 2001. *Den delade staden. Segregation och etnicitet i stadsbyggen*. Umeå: Boreá Bokförlag.
- Magnusson, Lena. 2001. Invandring och segregation: en bakgrund. I Lena Magnusson (red.) *Den delade staden*. Umeå: Boreá Bokförlag. 7-20.
- Molina, Irene. 2001. Den rasifierade staden. I Lena Magnusson (red.) *Den delade staden*. Umeå: Boreá Bokförlag. 49-78.
- Saltzman, Katarina. 2009. *Mellanrummens möjligheter. Studier av föränderliga landskap*. Göteborg: Makadam förlag.
- Smith, Niel. 2014. Gentrifiering som global urban strategi. I Catarina Thörn & Helena Holgersson (red.). *Gentrifiering*. Lund: Studentlitteratur. 49-69.
- Thörn, Catarina & Helena Holgersson. 2014a. Gentrifiering – kultur, politik och ekonomi. I Catarina Thörn & Helena Holgersson (red.). *Gentrifiering*. Lund: Studentlitteratur. 11-29.
- Thörn, Catarina & Helena Holgersson (red). 2014b. *Gentrifiering*. Lund: Studentlitteratur.
- Thörn, Catarina & Helena Holgersson. 2014c. Göteborg – den urbana frontlinjen och ”nya Kvillebäcken”. I Catarina Thörn & Helena Holgersson (red.). *Gentrifiering*. Lund: Studentlitteratur. 157-185.
- Thörn, Håkan, Wasshede, Cathrin & Thomas Nilsson. 2011. *Space for Urban Alternatives? Christiania 1971-2011*. Möklinta: Gidlunds förlag.

Elektroniska tidskriftsartiklar

- Sieber, R. Timothy. 1991. Waterfront Revitalization in Postindustrial Port Cities of North America. *City & Society*. 5 (2): 120-136.
- Enyedi, György. 2002. Social Sustainability of Large Cities. *Ekistics*. 69 (412/413/414): 142-144.

Hemsidor

- Hplus Stadsförnyelseprojekt. 2016. *Om H+*. <https://hplus.helsingborg.se/om-h/>. (Hämtad: 2017-10-31).
- Hplus Stadsförnyelseprojekt. 2016. *Hem*. <https://hplus.helsingborg.se/>. (Hämtad: 2017-10-31).
- Hplus Stadsförnyelseprojekt. 2016. *Miljö*. <https://hplus.helsingborg.se/miljo/>. (Hämtad: 2017-10-31).
- Hplus Stadsförnyelseprojekt. 2016. *Syfte med projektet*. <https://hplus.helsingborg.se/om-h/syfte-med-projektet/>. (Hämtad: 2017-10-31).

- Hplus Stadsförnyelseprojekt. 2016. *Oceanhamnen*. <https://hplus.helsingborg.se/etapper/oceanhamnen/>.
(Hämtad: 2017-10-31).
- Hplus Stadsförnyelseprojekt. 2016. *Pixla Piren*. <https://hplus.helsingborg.se/etapper/motesplatser/pixla-piren/>. (Hämtad: 2017-10-31).
- Mynewsdesk. 2008. *Konferens kring kreativa kryphål*. <http://www.mynewsdesk.com/se/helsingborg/events/konferens-kring-kreativa-kryphaal-stort-intresse-kring-planerna-foer-gaasebaeck-17771>.
(Hämtad: 2017-12-06).
- Serneke. 2017. *Tre Vågor*. <https://www.sernekebostad.se/bo-leva/vara-omraden/oceanhamnen-helsingborg/trevagor/>. (Hämtad:2017-12-15).
- Sundprojektet. 2017. *Oceanateljén*. <http://oceanateljén.sundprojekt.se/>. (Hämtad:2017-11-07).

Mejlkorrespondens

Högdahl, Elisabeth 2017. E-mejl 20 november. Lektor Helsingborgs Campus Service Management.